

Johanna Kirkinen, Energiavirasto

Millaista on suomalainen energiaköyhyys?

Energiaköyhyydellä tarkoitetaan kyvyttömyyttä selviytyä välttämättömistä lämmitys- ja sähkökustannuksista tai energiamaksuista johtuvaa vaikeutta tyydyttää elämisen perustarpeet. Suomessa energiaköyhyyttä ei tarkastella erillisenä köyhyyden tai pienituloisuuden lajina. Ilmiöön liittyy kuitenkin piirteitä, jotka poikkeavat tyyppillisestä sosiaaliturvaa ja toimeentulotukea tarvitsevien vähäosaisuudesta.

Energiaköyhyyteen reagoiminen on EU:lle tärkeä osa oikeudenmukaisen vihreän siirtymän toteuttamista. Ilmastotoimien, kuten energiapoliittisten päätösten toteuttaminen, ei saa kohdella eri ihmisryhmiä epäoikeudenmukaisesti. EU:ssa päivitetty energiatehokkuusdirektiivi (EED) tulee velvoittamaan jäsenmaita toimimaan energiaköyhyyden vähentämiseksi. Tilanne eri jäsenmaissa energiaköyhyyden suhteen on erilainen.

Energiaköyhyyden syitä ovat

- pienituloisuus,
- energiamenojen kohtuuttoman suuri osuus kotitalouden menoista, sekä
- rakennusten ja laitteiden huono energiatehokkuus.

Suomessa energiaköyhyyden riskiä pienentävät rakennuskannan energiatehokkuus, kehittynyt energiajärjestelmä sekä yksi maailman edistyneimmistä ja kattavimmista sosiaaliturvajärjestelmistä.

Erityispiirteet erottavat energiaköyhyyden yleisestä köyhyydestä

Energiaköyhyydestä on tunnistettavissa tiettyjä erityispiirteitä, jotka erottavat ilmiön yleisestä köyhyydestä tai muista köyhyyden alalajeista, kuten lääke- tai polttoaineköyhyydestä. Energiaköyhien suomalaisten tarkan määrän selvittäminen on poikkeuksellisen haastavaa ilmiön monimuotoisuuden ja riittävän kattavien datalähteiden puuttumisen vuoksi.

Energiaköyhyys vaikuttaa erityisesti taloudellisesti haavoittuviin ryhmiin; pienituloisiin kotitalouksiin, eläkeläisiin, yksinhuoltajaperheisiin ja työttömiin. Myös kyvyttömyys käyttää uusia älykkäitä digitaalisia energiapalveluja voi altistaa energiaköyhyydelle. Välittömien vaikutusten lisäksi energiakustannukset vaikuttavat myös muiden palvelujen ja kulutushyödykkeiden hintoihin. Mahdolliset maksuhäiriömerkinnät maksamattomien energialaskujen vuoksi aiheuttavat pidempiaikaisia vaikutuksia kuluttajien elämään.

Suomalaisen energiaköyhyyden piirteitä ovat:

- energiaköyhyyttä esiintyy todennäköisemmin omistusasunnoissa asuvilla, mikä poikkeaa yleisestä köyhyydestä
- asunnon alueellinen sijainti, koko, ikä ja lämmitystapa,
- kausittaisuus, jolloin energiaköyhyyttä ilmenee jaksottain kylmien talvikuukausien tai poikkeuksellisen korkeiden energian markkinahintojen aikana.

Energiaköyhyyden ehkäisyn keinoja

Tehokkain ja järkevin tapa tehostaa energiaköyhyyden ehkäisyä Suomessa olisi nykyisen tukirakenteen ja politiikkatoimien kehittämisen jatkaminen. Esimerkiksi energiakriisin aikana vuosina 2022–2023 kotitalouksille oli tarjolla tukea suuriin sähkölaskuihin, mm. sähkövähennys, väliaikainen sähkötuki, sähköhyvitys.

Olisi varmistettava, että energiaköyhyyttä lievittävät toimet tavoittavat apua tarvitsevat kohderyhmät mahdollisimman tehokkaasti. Sosiaaliturvajärjestelmän kohdalla tämä tarkoittaisi järjestelmän kehittämistä mahdollisimman helppokäyttöiseksi sosiaalietuuksiin oikeutetuille ja niitä tarvitseville henkilöille.

Myös kiinteistökannan energiatehokkuuden edistämistä tulee jatkaa yhtenä Suomen keskeisenä tavoitteena. Energiatehokkuuden neuvonta- ja tukipalveluja on hyvä kohdistaa tunnistetuille energiaköyhyyden riskiryhmille, joita ovat haja-asutusalueella omistusomakotitaloissa asuvat ikääntyneet sekä pienituloiset.

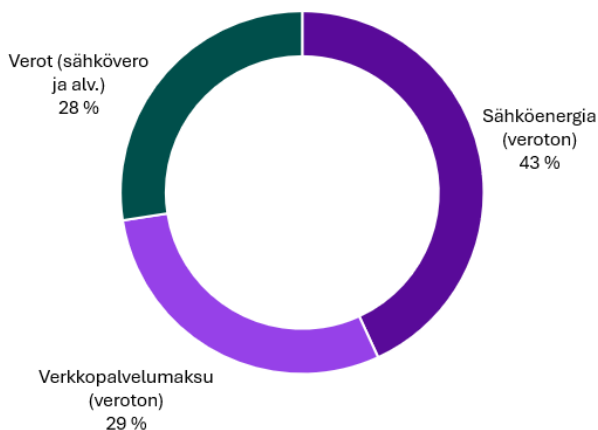
(tietolaatikkoon):

Sähkölaskut pienenevät vuonna 2024

Suomessa sähköenergia on edullista eurooppalaisessa vertailussa. Energiakriisi nosti hintoja vuosina 2022 ja 2023, mutta tilastojen mukaan sähkön keskihinta on palannut 2010-luvun alhaiselle tasolle. Vuonna 2024 kuluttajat maksoivat sähköenergiasta keskimäärin 15 % vähemmän kuin edellisenä vuonna, sähkön siirto kallistui hieman yli 2 %. Kokonaiskustannuksiltaan sähkö maksoi hieman alle 25 snt/kWh, mikä on hieman alle EU:n keskiarvon.

Lähde: Energiavirasto: [Tiedote 16.1.2025](#)

Eri komponenttien osuudet sähkölaskussa, Syyskuu 2024
Kotitalousasiakas, vuosikulutus 5 000 - 15 000 kWh

Data: Tilastokeskus

Kuva Energiateollisuus ry, [Tiedote 15.1.2025](#), Sähkövuosi 2024-diasarja

Lähteet:

- Gaia Consulting selvitti energiaköyhyyden tilannetta Suomessa Energiaviraston rahoittamana vuonna 2024. Selvityksessä tarkastellaan mm. Suomen tukirakenteita energiaköyhyyden välttämiseksi, ja selvitys on avainasemassa uudistetun energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanossa.
  - <https://energiavirasto.fi/-/uusi-selvitys-avaa-nakyman-energiakoyhyden-ehkaisemiseen-suomessa>
  - https://energiavirasto.fi/documents/11120570/209788025/Energy+Poverty+in+Finland_report_2024.pdf/abe48e9a-f847-63b9-c6fa-4acae25fa88a/Energy+Poverty+in+Finland_report_2024.pdf?t=1714373079979
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto on laatinut katsauksen suomalaisesta energiaköyhyydestä ja kuluttajansuojan keinoista energiaköyhyyden torjumisessa.
  - <https://www.kkv.fi/tutkimus-ja-vaikuttaminen/julkaisut/katsaukset/kuluttajansuojan-keinot-energiakoyhyden-torjumisessa-kkvn-katsauksia-1-2024/>
  - <https://www.kkv.fi/blogit/kkv-blogi/kylmia-huonelampotiloja-ja-maksuvaikeuksia-katsaus-suomalaiseen-energiakoyhyteen/>

Leila Timonen, Motiva Oy

Kuluttajien energianeuvonnasta tietoa kestäväään asumiseen ja arkeen

Energianeuvonta tuottaa ja jakaa tietoa energiatehokkuuden parantamisen ja uusiutuvasta energian ratkaisuista pientaloissa ja taloyhtiöissä. Aiheet kattavat laajasti asumisen energiankäyttöä lämmitysjärjestelmän valinnasta oikeisiin huonelämpötiloihin ja aurinkosähköjärjestelmien hankinnasta sähkön joustavaan ja oikea-aikaiseen käyttöön. Maksuton neuvonta on luonteeltaan ohjaavaa ja opastavaa.

Energianeuvonta on yksi informaatio-ohjauksen keinoista edistää energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian lisäämistä. Energianeuvontaa on ollut jo kauan saatavilla monista eri lähteistä järjestöjen, yhdistyksien, energiayhtiöiden sekä julkisten toimijoiden toteuttamana. Tällä hetkellä toimiva energianeuvonta on tärkeä osa sekä energiatehokkuus- että rakennusten energiatehokkuusdirektiivien toimeenpanoa.

Kuluttajien energianeuvonta on Energiaviraston rahoittama palvelu. Valtakunnallisesti neuvontaa kehittää ja antaa Motiva, maakunnissa neuvontaa saa alueelliselta energianeuvojalta. Neuvonnan tavoite on auttaa kotitalouksia ja taloyhtiöitä parantamaan kiinteistöjen ja asumisen energiatehokkuutta ja vauhdittaa päästöjen vähentämistä. Erityistä huomiota energianeuvonnassa kohdistetaan jatkossa haavoittuvaisille kuluttajille sekä kuluttajille, joilla on riski joutua energiaköyhyyteen.

Ratkaisuja kotiin ja vastauksia tiedontarpeeseen

Energianeuvonta tuottaa ja ylläpitää luotettavaa tietoa kuluttajan päätöksenteon tueksi:

- tarjoaa tietoa rakennusten käytöstä, ylläpidosta ja korjauksista keskittyen etenkin tilojen ja käyttöveden lämmityksen sekä ilmanvaihdon ratkaisuihin,
- kannustaa ottamaan käyttöön teknologioita ja energiapalveluja, jotka esimerkiksi vähentävät energiankulutusta, tukevat uusiutuvan energian käytön lisäämistä ja fossiilisista energialähteistä irtautumista ja auttavat ohjaamaan kiinteistön energiankulutusta taloudellisesti ja ympäristön kannalta parhaalla tavalla,
- ohjaa energiaa säästäviin ja asumismukavuutta parantaviin asumistottumuksiin ja arjen valintoihin, kuten energiatehokkaiden laitteiden valintaan, sisälämpötilojen ja ilmanvaihdon hallintaan, sähkönkäytön ajoittamiseen tai vedensäästöön,
- antaa neuvoja energiakulujen hallintaan ja sopimusten valintaan, jotka auttavat pitämään energialaskut kohtuullisina.

Oikean ja omaan kiinteistöön ja asumistottumuksiin liittyvän tiedon avulla kuluttajat voivat pienentää energiankäytön kustannuksia, parantaa sisäilmaolosuhteita ja asumismukavuutta ja keventää hiilijalanjälkeään. Kiinteistön omistajia ja asukkaita ohjataan tarkistamaan ja huoltamaan säännöllisesti taloteknisiä järjestelmiä, jotta ne toimivat oikein ja energiatehokkaasti.

Suuriin remontteihin tai kalliisiin järjestelmähankintoihin liittyvissä asioissa arvioidaan vaihtoehtojen kustannuksia ja saavutettavia säästöjä sekä toteutuksen ajankohdan oikea-aikaisuutta. Yksittäisten ja pistemäisten toimien sijaan kiinteistön omistajia kannustetaan

suunnitelmalliseen kiinteistönpitoon, jossa huomioidaan laitteiden teknisen käyttöiän lisäksi tulevat korjaustarpeet ja taloteknisten järjestelmien energiatehokas toiminta.

Mistä tietoa ja neuvontaa saa?

Valtaosa energiatietoa hakevista löytää tarvitsemansa tiedon internetistä. Motivan pääverkkopalvelusta (motiva.fi) sekä kampanja- ja teemasivustoilta (Astetta alemmas - kampanja 2022–23, Ajoita ajoissa, Energiansäästöviikko, Aurinkosähköä kotiin, Energiatehokas koti) tehdään vuosittain yli 500 000 kodin energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian sisältöihin liittyvää tiedonhakua. Digitaalisia sisältöjä, toimintavinkkejä ja ohjeita jaetaan myös sosiaalisessa mediassa (@asiaaenergiasta Facebook ja Instagram, @MotivaOy Youtube).

Neuvontaa annetaan yleisötapauksissa ja messuilla ns. massaneuvontana, ryhmille webinaareissa, koulutuksissa ja infotilaisuuksissa sekä yksilöneuvontana sähköpostitse ja puhelimitse. Kasvokkain energianeuvojan voi kohdata esimerkiksi kirjastossa, kansalaisopistossa, oppilaitoksissa, messuilla tai toritapahtumassa. Neuvontatapahtumista saa tietoa suoraan alueelliselta neuvojalta tai esimerkiksi Asiaa energiasta -uutiskirjeestä.

Puhelin- ja sähköpostineuvontaa annetaan vuosittain 1500–1700 suomalaiselle. Neuvonta on aina luonteeltaan opastavaa ja ohjaavaa, eikä neuvonta sisällä suunnittelu- tai mitoitustyötä. Riippumattomana toimijana neuvoja ei esimerkiksi anna suosituksia eri valmistajien laitteista, yrityksistä tai asennusliikkeistä.

Mitä kysytään?

Tyypillisimpiä aiheita ovat lämmitysjärjestelmiin ja etenkin maalämpö- tai ilmavesilämpöpumppuun liittyvät kysymykset, aurinkosähkö sekä käyttöveden säästämiseen tai lämmitykseen liittyvät tiedustelut. Sähkön säästöstä, sähkölämmityksen tehostamisesta sekä sähkösopimuksista kysyttiin erityisen paljon vuosina 2022–23, jolloin energiakriisi nosti sähkön hintaa.

Verkkosisällöistä haetuimmat aiheet ja henkilökohtaista neuvontaa pyytäneiden eniten kysytyt aihe-alueet:

	Motiva.fi	Henkilökohtainen neuvonta
1	Vedenkulutus ja säästäminen	Päälämmitysjärjestelmä; maalämpö tai ilmavesilämpöpumppu
2	Vesikiertoisen lämmitysjärjestelmän ylläpito ja säätäminen	Ilmalämpöpumppu
3	Kuluttajien energianeuvonta	Aurinkosähköjärjestelmät
4	Ilmalämpöpumppu	Sähkölämmitys (termostaatit, ohjaus, automaatio) ja sähkösopimukset
5	Lamppujen kierrätys	Sekalaisesti lämpökameroista, pientuulivoimasta, sähkön varastoinnista, tuet yms.

Henkilökohtaisesta neuvonnasta tehdään vaikutusarvio kahdesti vuodessa ja samalla pyydetään palautetta. Neuvontapalveluun ollaan valtaosin tyytyväisiä, suositteleva arvo on 4,2/5 pistettä ja kysyjät ovat pääsääntöisesti kokeneet saaneensa riittävästi tietoa ongelman

ratkaisuun. Negatiivista palautetta on annettu, mikäli neuvonta ei ole voinut vastata riittävän yksityiskohtaisesti tai syvällisesti kysymykseen.

Seurantakyselyn perusteella lasketaan neuvonnan avulla toteutunut energiansäästö sekä säästöpotentiaali. Vuodesta 2021 alkaen energianeuvonnalla saavutettu kokonaissäästö on noin 30 GWh vuodessa.

Neuvonnan järjestäjät ja sidosryhmät

Energianeuvonta tekee yhteistyötä ministeriöiden ja viranomaisten, tutkimuslaitosten ja -hankkeiden, energia-alan järjestöjen ja yritysten sekä kuluttajajärjestöjen ja oppilaitosten kanssa. Verkostoissa vaihdetaan ajantasaista tietoa samalla kun neuvonnan tunnettuus ja vaikuttavuus paranevat. Esimerkiksi energiayhtiöt ja kuluttajajärjestöt jakavat energiatietoutta omissa kanavissaan, asiakaspalvelussa ja jäsentapahtumissa.

Energiavirasto on työ- ja elinkeinoministeriön ohjauksessa toimiva viranomainen, joka tilaa Motivalta ja alueellisilta toimijoilta energianeuvontaa. Motiva on valtion omistama kestävä kehityksen yritys, joka tarjoaa julkishallinnolle, yrityksille ja kunnille tietoa ja palveluja vastuulliseen ja vaikuttavaan työhön. Alueellisen neuvonnan palveluja tuottavat muun muassa kuntien ja maakuntien asiantuntijaorganisaatiot, energiatoimistot ja asiantuntijayritykset.

Lähteet ja lisätiedot:

- Energiavirasto, kuluttajat: <https://energiavirasto.fi/energianeuvonta>
- Motiva: https://www.motiva.fi/koti_ja_asuminen
- Kampanja- ja teemasivustot:
  - o <https://ajoitaajoissa.fi/>
  - o <https://aurinkosahkoakotiin.fi/>
  - o <https://www.energiatehokaskoti.fi/>
  - o <https://www.energiansaastoviikko.fi/>